

РЕШЕНИЕ

№ 1106

гр. София, 28.07.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 12-ТИ ГРАЖДАНСКИ, в публично заседание на дванадесети май през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Атанас Кеманов

Членове: Надежда Махмудиева
Нина Стойчева

при участието на секретаря Валентина Игн. Колева
като разгледа докладваното от Надежда Махмудиева Въззивно гражданско дело № 20221000500272 по описа за 2022 година

Производството е по реда на чл.258 и сл. от ГПК, образувано по Въззивна жалба вх. №16372/07.02.2020 г., подадена от С. А. И. и И. Х. Л., чрез адв. В.Ж., срещу Решение №109/08.01.2020 г. по гр.д.№12564/2018 г. на СГС, I ГО, 2-ри състав, В ЧАСТТА МУ, с която жалбоподателите са осъдени на основание чл.79, ал.1 от ЗЗД във вр. чл.240, ал.1 от ЗЗД, да заплатят на "Юробанк България"АД следните суми, дължими на основание Договор за кредит от 10.12.2007 г.: сумата от 69 071,20 лева, представляваща част от дължимата главница, за периода от 10.01.2013 г. до 25.09.2018 г.; сумата 1 201,14 лв., представляваща банкови такси по същия договор за кредит, за периода от 21.12.2015 г. до 26.09.2018 г.; сумата от 980,05 лева, представляваща нотариални такси по същия договор за кредит, за периода от 13.11.2017 г. до 25.09.2018 г.; законната лихва върху всяка от тези суми, за периода от 27.09.2018 г. до окончателното плащане, КАКТО И В КОЯТО на основание чл.78, ал.1 от ГПК въззивниците са били осъдени да заплатят на ищеца сумата от 6 288,36 лв. за разноси по делото. Релевирани са оплаквания за липса на мотиви, тъй като липсва произнасяне по всички възражения на ответниците, съдът е постановил решението въз основа на писмени доказателства, които е следвало да бъдат изключени от доказателствата по делото, тъй като ищецът не е изпълнил задължението си да ги представи в оригинал. Съдът е допуснал процесуално нарушение, като не е задължил ищеца да представи всички застрахователни полици, сключени от кредитора, и всички погасителни планове, подписани от С.И. и от кредитора към договора и към допълнителните споразумения, лихвен лист, извлечения от сметка, разписка за получаване лично от С.И. на два броя нотариални покани. Договорът за кредит за покупка на недвижим имот HL 26412 от 10.12.2007 г. е изцяло нищожен на основание чл.26, ал.1, предл.1 от ЗЗД, поради противоречие с императивните норми на закона, а именно - на чл.430, ал.1

от ТЗ, чл.58, ал.1 и чл.59 от ЗКИ, на основание чл.26, ал.1, предл.3 от ЗЗД - поради противоречие с добрите нрави, а така също на осн. чл.26, ал.2, предл.2 от ЗЗД, поради непостигане на валидно съгласие относно цената и падежа на паричните задължения, поради липса на подписан погасителен план, и на осн. чл.26, ал.2, предл.4 от ЗЗД, поради липса на основание. Алтернативно се поддържа частичната нищожност на договора. При липса на подписан между страните погасителен план, кредитополучателят не е изпаднал в забава при неплащане на която и да е вноски, доколкото единственият уговорен между страните срок за издължаване на кредита е 420 месеца, считано от крайната дата на усвояване. Липсата на валидно уговорена цена /възнаградителна лихва по кредита/ на предоставеният от банката кредитен ресурс е порок, който не може да бъде саниран, тъй като засяга съществените условия на договора. Съдът не се е произнесъл по възражението за нищожност на чл.3, ал.1 от договора - ако тази разпоредба е нищожна, като засягаща съществен елемент от договора /неговата цена/, нейната нищожност като последица би породила нищожността на целия договор. Липсва произнасяне по възраженията за нищожност на клаузите, пораждащи задължение за погасяване на кредита в еврото равностойност на швейцарски франкове, по курса на датата на съответната погасителна вноска. Кредитът е предоставен на физически лица, които имат качеството на потребители, поради което следва да се приемат за нищожни неравноправните клаузи, предвиждащи прехвърлянето на валутния риск изцяло върху потребителя. Приемането на тези клаузи за нищожни, също води до цялостна нищожност на договора, тъй като те засягат цената на предоставения кредитен ресурс. Искът е следвало да бъде изцяло отхвърлен, тъй като предсрочната изискуемост на задълженията по договора за кредит е настъпила на 10.03.2013 г., и до предявяването на иска на 27.09.2018 г. вземанията по договора са изцяло погасени по давност - както тези за главница и договорна лихва, така и тези за договорна мораторна неустойка, като е недопустимо да се претендира едновременно и договорна мораторна неустойка и обезщетение за забава по чл.86, ал.1 от ЗЗД. за едно и също неизпълнение. Съдът неправилно е осъдил ответниците да заплатят сумата в лева, при условие, че ищеца претендира осъждането им в швейцарски франкове. В периода от първата погасителна вноска, до преустановяване на плащанията кредиторът е събирал част от сумите неоснователно и незаконосъобразно, поради което не е възникнала обективната предпоставка за обявяването на кредита за предсрочно изискуем, тъй като неоснователното събраната част от сумите на основание нищожните клаузи от договора, би послужила за заплащането на последващите редовни погасителни вноски. Настоява се за отмяна на решението в осъдителната му част изцяло, като предявеният иск да бъде отхвърлен изцяло, или производството по него да се прекрати, а при условията на евентуалност - да бъде върнато за разглеждане от друг състав на първостепенния съд.

Въззивната жалба е депозирана в срока по чл.259, ал.1 от ГПК във вр. чл.62, ал.2 от ГПК, от процесуално легитимирана страна с правен интерес в обжалваната част, чрез надлежно упълномощен процесуален представител, отговаря на изискванията на чл.260 и чл.261 от ГПК, като въззивниците са освободени на осн. чл.83, ал.2 от задължението за внасяне на държавни такси в производството, поради което въззивната жалба е процесуално допустима и подлежи на разглеждане.

Препис от въззивната жалба е връчен на насрещната страна, и в срока по чл.263, ал.1 от ГПК е постъпил Писмен отговор на въззивната жалба вх.№262987/19.01.2022 г., подаден от "Юробанк България"АД, чрез адв. Д.М., в който се поддържа становище за неоснователност на въззивната жалба. Неоснователно е оплакването за непредставяне

на оригинали на приложените към исковата молба документи, тъй като искането на ответниците за представяне на оригинали не е конкретизирано, поради което съдът, след като е дал възможност на ответниците да го уточнят и те не са направили това, законосъобразно го е оставил без уважение с определение от 24.06.2019 г. Възраженията за нищожност на договора са бланкетни, а дори хипотетично да се приемат за нищожни част от клаузите на договора, това не води до нищожност на целия договор. В сключените ДС ответниците изрично са декларирали, че неполучаването на погасителния план не ги освобождава от задълженията им за плащане на погасителните вноски по кредита, в сроковете и размерите, описани в него. В чл.6, ал.1 и чл.7 от договора са посочени сроковете за внасяне на погасителните вноски, а начинът на формиране и съотношението на главницата и лихвата във всяка вноска са посочени в договора, поради което е неоснователен доводът, че кредитополучателят не би могъл да изпадне в забава. С Решения по дела С-186/16 и С-119/17 на СЕС относно кредити, отпускани в швейцарски франкове, се приема, че "основният предмет на договора" обхваща и клаузата, в която е договорено кредитът да се погасява в същата чуждестранна валута, в която е договорен. Съдът правилно е уважил предявения иск, като е приел, че кредитът е бил отпуснат, усвоен и заплатен в лева. Валутният риск не е прехвърлен изцяло на кредитополучателя, тъй като при понижаването на курса на швейцарския франк рискът е в тежест на банката, и на кредитополучателят е било надлежно разяснена възможността за поскъпване на швейцарския франк, като му е дадена възможност да вземе информирано решение да сключи договора. Правилно съдът е приел за неоснователно възражението за настъпила автоматично предсрочна изискуемост на кредита на 10.03.2013 г., като е приел същата за настъпила с получаването на уведомление от всеки от ответниците на 10.07.2018 г. и на 26.07.2018 г., и на тази база правилно е прието за неоснователно възражението за погасяване на вземанията по давност към момента на предявяването на иска. Съгласно практиката на СЕС, по дела, свързани с потребителски кредити, неравноправността на клаузите на договора следва да се преценява към момента на сключването му. Настоява се за оставяне без уважение на въззивната жалба.

При извършената служебна проверка, на осн. чл.269 от ГПК, съдът намира, че обжалваното решение е постановено от компетентен съд в надлежен състав, в изискуемата форма, и е подписано, поради което е валидно.

Във връзка със служебното задължение на съда да следи за допустимостта на производството в обжалваната част, съдът намира следното:

Пред въззивната инстанция не се спори, че на 10.12.2007 г. между ищеца „Юробанк България“ АД /тогава с наименование „Юробанк И Еф Джи България“ АД/, от една страна като кредитор и от друга страна ответниците И. Х. Л. и С. А. И., в качеството на кредитополучатели, е подписан Договор за кредит за покупка на недвижим имот НЛ 26412 /на л.43 от делото на СГС/, ведно с Приложение №1 към него /на л.46-гръб/. Ищецът сочи, че с Договор за цесия от 05.02.2008 г. /на л.60/ кредитодателят „Юробанк България“ АД /тогава с наименование „Юробанк И Еф Джи България“ АД/ е цедирал на цесионера „БРС“ свои вземания по договори за кредит, в това число и процесния Договор за кредит за покупка на недвижим имот НЛ 26412/10.12.2007 г. Не се спори, че впоследствие са подписани между „Българийн Ритейл Сървисиз“ АД /по натам накратко „БРС“/ от едра страна, и от друга страна - от двамата ответници И. Х. Л. и С. А. И. пет броя Допълнителни споразумение към Договор за кредит за покупка на недвижим имот НЛ 26412/10.12.2007 г. – от 17.07.2009 г. /на л.47/, от 08.07.2010 г. /на л.48/, от 21.08.2011 г. /на л.49-гръб/, от 30.06.2011 г. /на

л.50/, и от 19.05.2012 г. /на л.51 – гръб/. Впоследствие, съгласно Договор за прехвърляне на вземания по договори за кредит от 25.10.2017 г. „БРС“ като цедент е цедирал обратно на ищеца своите вземания, произтичащи от договори за ипотечни кредити на физически лица, в това число и вземанията по Договора за кредит за покупка на недвижим имот HL 26412/10.12.2007 г. и допълнителните споразумения по него.

С отговора на исковата молба ответниците са релевирали възражения за липса на уведомяване на длъжниците за първата по ред цесия, осъществена на 05.02.2008 г. от стария кредитор - тогава с наименование „Юробанк И Еф Джи България“ АД. Същевременно, не се оспорва, че за втората по ред цесия, осъществена на 25.10.2017 г., с която вземанията, произтичащи от Договор за кредит за покупка на недвижим имот HL 26412/10.12.2007 г. и сключените междувременно анекси, са били прехвърлени обратно на ищеца, е била съобщена от цесионера по първата цесия, който е и цедент по втората цесия - „Бългериън Ритейл Сървисиз“ АД, на 07.07.2018 г. на длъжницата И. Х. Л. с Нотариална покана с рег.№1672, т.2, акт №43/30.05.2018 г. на Н-с рег.№031 на НК, и на 23.07.2018 г. на длъжника С. А. И. с Нотариална покана с рег.№1674, т.2, акт №45/30.05.2018 г. на Н-с рег.№031 на НК.

Въз основа на твърденията на страните съдът намира от правна страна, че за ищеца е налице активна процесуална легитимация да предяви процесните икове, тъй като до връчването на исковата молба извършената от него първа цесия на 05.02.2008 г. не е била обявена на длъжниците, и в отношенията между тях той е останал титуляр на вземанията, произтичащи от договора за кредит. Междувременно полученото от цесионера уведомление за извършване на тази цесия не е породило правно действие по отношение на първата цесия, тъй като няма представени доказателства цесионерът да е бил упълномощен от цедента на уведоми длъжниците за цесията от негово име. Следователно извършеното със същата нотариална покана уведомяване за последващата цесия обратно на първоначалния кредитор би могло да породи правно действие едва след като длъжниците бъдат уведомени от първоначалния кредитор за първата по ред цесия. Това уведомяване съдът намира, че е сторено от първоначалния кредитор с исковата молба, адресирана до длъжниците, и съдържаща информация за първата по ред цесия. С получаването на исковата молба първата цесия е станала противопоставима на длъжниците, и едновременно с това е настъпил и правният ефект на уведомяването за втората цесия, извършено по-рано от цедента по нея. Следователно, ищецът е активно процесуално легитимиран да предяви осъдителните икове срещу двамата ответници за вземанията, произтичащи от договора за кредит, и двете последващи цесии.

С отговора на исковата молба ответниците са релевирали възражения, че в действителност кредитът не е бил отпуснат и усвоен в швейцарски франкове, а в български лева, като чрез неравноправни клаузи в договора валутният риск е бил прехвърлен изцяло на кредитополучателите, поради което се претендира нищожност на тези неравноправни клаузи. С първоинстанционния съдебен акт съдът е уважил тези възражения на ответниците, като е приел, че договорът за кредит е предоставен и усвоен от кредитополучателите в български лева, поради което и задължението за погасяването му е в български лева, и именно в този смисъл е постановил осъдителния диспозитив. По този начин съдът не се е произнесъл по нещо различно от поисканото, като е присъдил вземането във валута, различна от посочената в петитума на исковата молба, тъй като се претендира парично вземане за стойност, и такава е присъдена от съда във валутата, в която съдът е приел, че е сключен договорът между страните. Така

постановеното решение не е било обжалвано от ищеца, и в подадения от него отговор на въззивната жалба ищецът поддържа, че съдът правилно е приел, че в действителност кредитът е бил отпуснат и усвоен в български лева, поради което и е осъдил ответниците да заплатят задълженията в български лева. Ето защо, съдът намира, че пред въззивната инстанция няма спор между страните, че в действителност кредитът е отпуснат и усвоен в български лева, и породените от него задължения на ответниците следва да бъдат изпълнени в български лева. В тази връзка не следва да бъдат разглеждани изложените оплаквания във въззивната жалба за действително усвояване на кредита в български лева, тъй като тези възражения са били уважени от първостепенния съд, и пред въззивната инстанция решението в тази част не се обжалва от ищеца.

В изпълнение на служебното задължение на съда да следи за валидността на договора, от който произтича вземането, съдът констатира, че в чл.1 от сключения между страните Договор за кредит за покупка на недвижим имот HL 26412/10.12.2007 г. страните са договорили, че кредитодателят предоставя на кредитополучателите сумата от 85 100 лева /равностойността на тази сума в швейцарски франкове/, като кредитополучателите са се задължили солидарно да върнат ползвания кредит, заедно с дължимите лихви, в сроковете и при условията на същия договор. В чл.3, ал.1 е уговорено, че кредитополучателят дължи лихва в размер на сбора от Базисния лихвен процент /БЛП/, валиден за съответния период на начисляване на лихвата за жилищни кредити в швейцарски франкове, плюс договорна надбавка от 1,15 пункта, като БЛП към датата на сключване на договора е в размер на 4,5%, т.е. дължимата от кредитополучателите годишна възнаградителна лихва е била уговорена в първоначален размер от 5,65 %. В чл.5, ал.1 от договора е уговорен краен срок за погасяването на кредита, включително дължимите лихви, от 420 месеца, считани от датата на усвояване на кредита, удостоверена чрез подписване на Приложение №1 към договора. В чл.6, ал.1 е уговорено, че кредитополучателите ще погасява кредита на месечни вноски, включващи главница и лихва, с размер на всяка вноска, определен в погасителен план към договора, разписан в Приложение №2 към договора, и съставляващ неразделна част от него. В действителност, няма спор между страните, че към момента на подписване на договора, Приложение №2 към него в действителност не е съставено и подписано между страните, и не е приложено към исковата молба. Представеният по делото погасителен план, подписан от кредитополучателите, е от 25.09.2013 г. /на л.53-59 от делото на СГС/, съдържащ и данни за действително начислените от банката месечни вноски за периода от сключването на договора до датата 25.09.2013 г. Не се твърди от ищеца погасителен план със същото съдържание да е бил подписан между страните при сключването на договора на 10.12.2007 г., или при усвояването на кредита. Следователно, по отношение на част от същественото съдържание на договора за кредит, а именно – размерите на дължимите от кредитополучателите месечни вноски за главница, и размера на дължимата договорна лихва през всеки месец от периода до 25.09.2013 г., в действителност не е било постигнато съгласие между страните. Въпреки това, съдът намира, че договорът е валидно сключен, тъй като в него е налице уговорен размер на месечната възнаградителна лихва за ползването на кредитния ресурс /5,65%/, и начина на погасяване на задължението – на 420 броя месечни вноски, съдържащи заплащане на дължимата възнаградителна лихва, както и заплащане на част от главницата, с падеж – датата на усвояване на кредитния ресурс, съгласно подписаното между страните Приложение №1. Договорът е сключен преди влизането в сила на Законът за потребителския кредит /Обн. - ДВ, бр. 18 от 05.03.2010 г., в сила от 12.05.2010 г./, при условията на чл.430 от ТЗ и чл.58 от Закона

за кредитните институции, като в приложимата редакция към датата на сключване на договора липсва задължително изискване към формата на договора да бъде посочен размерът на дължимите месечни вноски. Ето защо, съдът намира, че въпреки липсата на разписан погасителен план, договорът за кредит е имал необходимото съдържание, изискуемо от действащите към момента на сключването му приложими законови разпоредби. Липсата обаче на разписан между страните погасителен план, с уговорени конкретни размери на месечните вноски за главница и възнаградителна лихва, е пречка за прилагането на уговорената в чл.3, ал.3 от договора санкция за просрочие на дължимите погасителни вноски – уговорена неустойка за забава, в размер на договорената възнаградителна лихва плюс 10 пункта наказателна надбавка, тъй като при липса на уговорен погасителен план и размер на месечната погасителна вношка, макар падежът на месечното задължение да е определяем – на датата на усвояване на кредита, месечното задължение на кредитополучателя не е определено по размер, поради което до уточняването на размера на месечното задължение, той не може да изпадне в забава за плащането му, тъй като същото е изискуемо, но не е ликвидно. От представения по делото Погасителен план от 25.09.2013 г. се установява, че кредитният ресурс е усвоен на 20.12.2007 г. Това обстоятелство се установява също от първата таблица на л.11, приложена към исковата молба, като посочената от ищеца дата на усвояване на кредитния ресурс не се оспорва от ответниците, и се потвърждава от приетата пред първостепенния съд ССЕ. Следователно, падежът на месечното задължение за плащане на погасителните вноски по кредита се установява на 20-то число на всеки месец от периода, през който се ползва кредитния ресурс.

Съобразно вмененото на съда служебно задължение по чл.7, ал.3 от ГПК да следи за неравноправни клаузи в потребителските договори /какъвто няма спор по делото, че е сключеният между страните договор за кредит/, и при направено от ответниците възражение с отговора на исковата молба, съдът намира, че разпоредбата на чл.3, ал.5 от договора, сключен между страните на 10.12.2007 г. е нищожна, на основание чл.146, ал.1 от ЗЗП, във връзка с чл.143, т.10 от ЗЗП /в първоначалната редакция на разпоредбата, действаща към 10.12.2007 г./. Това е така, тъй като в посочената разпоредба се предвижда възможност на кредитора на непредвидени в договора основания едностранно да изменя стойността на действащия БЛП, формиращ дължимата от кредитополучателите цена за ползването на кредитния ресурс - възнаградителната лихва, която е съществено условие на договора между страните. Съобразно посочената разпоредба, едностранните промени на БЛП не подлежат на договаряне, и стават незабавно задължителни за кредитополучателите. Посочената разпоредба е във вреда на потребителя, не отговаря на изискването за добросъвестност и води до значително неравновесие между правата и задълженията на кредитора и кредитополучателите, тъй като създава невъзможност за кредитополучателя да прецени финансовата тежест, която поема със сключването на договора. Същевременно в договора не е предвидена възможност за кредитополучателите да се откажат от договора в случай на едностранно повишаване на цената на ползвания от тях кредитен ресурс, без да търпят неблагоприятни последици – напротив, изрично е уговорено в чл.8, ал.1 от договора, че при пълно или частично предсрочно погасяване, кредитополучателят дължи такса в размер на 4% върху предсрочно погасената главница, като възможността на кредитополучателите да погасят предсрочно кредита е предпоставена и от подаването на писмена молба и получаването на съгласието на Банката, съгласно текста на чл.8, ал.1 и ал.3 и чл.9, ал.2 от договора.

Видно от представения по делото Погасителен план от 25.09.2013 г., отразяващ

начислените възнаградителни лихви за периода от сключването на договора до 25.09.2013 г. /на л.52/, както и от приетата пред първостепенния съд ССЕ /Приложение №1 на л.152-153, колона 8/ се установява, че първоначално Банката е събираща от кредитополучателите месечна вноска в размер на левовата равностойност на 403,22 швейцарски франка, като от 20.08.2008 г. събиращата от Банката месечна вноска е нараснала до размера от 427,61 шв.фр., от 20.11.2008 г. е станала в размер на 477,89 шв.фр., в който размер е събираща до подписването на първото допълнително споразумение от 17.07.2009 г. От приложената към исковата молба справка за начислените лихви /на л.12 от делото на СГС/ се установява, че още през м. януари, 2008 г. е започнало начисляване и събиране на лихви за просрочие, каквито се каза по-горе, че при липса на разписан между страните погасителен план с уточнени по размер задължения за месечни вноски, кредиторът не е имал основание да начислява. Същевременно от 20.08.2008 г. и от 20.11.2008 г. Банката е започнала да събира възнаградителна лихва в едностранно увеличен размер /от 20.08.2008 г. - с около 30 шв.фр. повече от първоначалния размер, а от 20.11.2008 г. – с около 90 шв.фр. повече от първоначалния размер, въпреки частичното погасяване на главницата със събраните в същия период вноски за главница, посочени в таблица на л.11 – намалена с около 400 шв.фр. до 20.08.2008 г., и с около 550 шв.фр. до 20.11.2008 г./, като е прилагала неравноправната клауза на чл.3, ал.5 от договора. При така установеното начисляване на задълженията на кредитополучателите, и неправилно отнасяне на част от заплатените от тях суми за погасяване на задължения, начислени въз основа на неравноправна клауза, и събиране на недължими плащания за наказателни лихви, е определен размерът на задължението на кредитополучателите, посочен в т.І от сключеното Допълнително споразумение от 17.07.2008 г. /на л.47/. Ето защо, така подписаното от кредитополучателите допълнително споразумение от 17.07.2008 г. е нищожно на основание чл.366 от ЗЗД, като спогодба върху непозволен договор.

Същевременно, с това нищожно споразумение, е уговорено в т.ІV капитализиране на начислените и неплатени редовни лихви и лихви за просрочие, чрез натрупването им към редовната главница, определена по т.І.3 от споразумението. Посоченото капитализиране на дължими възнаградителни и наказателни лихви, съставлява непозволен от закона анатоцизъм, на основание чл.10, ал.3 от ЗЗД, тъй като уговарянето на лихва върху лихва е допустимо само в изрично предвидените в закон или в подзаконов акт на БНБ случаи, и само между търговци, съгласно чл.294, ал.2 от ТЗ /в т.см. Решение №30/20.05.2020 г. по т.д.№739/2019 г. на ВКС – 1-во търг. отд.; Решение №66/29.07.2019 г. по т.д.№1504/2018 г. на ВКС -2-ро търг. отд./.

Преструктурирането по чл.13 от Наредба № 9 от 03.04.2008г. за оценка и класификация на рисковите експозиции на банките и установяване на специфични провизии за кредитен риск /отм./ не представлява предвидена в наредба на БНБ възможност за олихвяване на изтекли лихви по чл.10, ал.3 от ЗЗД. След датата на сключването на това нищожно допълнително споразумение, въз основа на така формираната главница, към която са били капитализирани посочените лихви /видно от представената с исковата молба таблица на л.11/, са начислявани и събирани в последващия период дължимите от кредитополучателите договорни и наказателни лихви. Въз основа на така извършените начисления и удържки е формиран размерът на задължението, посочен в чл.2, ал.1 от Допълнителното споразумение към Договор за кредит за покупка на недвижим имот HL 26412/10.12.2007 г., от 08.07.2010 г. /на л.48/, поради което по изложените съображения това допълнително споразумение от своя страна също е нищожно, на основание чл.366 от ЗЗД. В него също е предвидена капитализация на просрочените лихви в размер на 1813,68 шв.фр. /в чл.4, ал.1 от него/, както и

капитализация на начислените лихви в предвидения 12-месечен „период на облекчено погасяване“ – съгласно чл.6 от споразумението, като тези лихви, съгласно чл.7 от споразумението, впоследствие се олихвяват ведно с главницата. Посочените клаузи отново предвиждат непозволен от закона анатоцизъм, и на самостоятелно основание са нищожни на осн. чл.10, ал.3 от ЗЗД. По същия начин, въз основа на нищожните предходни споразумения е определен размера на задълженията в последващите допълнителни споразумения, подписани от кредитополучателите на 21.06.2011 г. /с предвидена в чл.2 капитализация на лихви и уговорен анатоцизъм в чл.3/, на 30.06.2011 г. /с предвидена капитализация на лихви в чл.3, ал.1 и чл.5 и предвиден в чл.6 анатоцизъм/, и на 19.05.2012 г. /с предвидена капитализация на лихви в чл.3, ал.1 и чл.5, и предвиден анатоцизъм в чл.6/, което влече нищожност на същите, на основание чл.366 от ЗЗД.

Ето защо, дори да се приеме, че при подписването на посочените 5 допълнителни споразумения между цесионера по първоначалния договор за цесия от 05.02.2008 г. – „Бългериън Ритейл Сървисиз“ АД от една страна като Кредитор, и от друга страна от кредитополучателите по Договор за кредит за покупка на недвижим имот НЛ 26412/10.12.2007 г., кредитополучателите са били уведомени за настъпилото цедиране на вземанията по договора за кредит от 10.12.2007 г. от първоначалния кредитор „Юробанк И Еф Джи България“ АД /въпреки че по делото не са представени доказателства за надлежно писмено уведомяване на кредитополучателите от цедента по този договор/, то посочените 5 допълнителни споразумения са нищожни, на основание чл.366 от ЗЗД, поради което не биха могли да породят правни последици.

По изложените съображения, задълженията на ответниците към ищеца следва да бъдат определени съобразно първоначално уговорените условия в Договор за кредит за покупка на недвижим имот НЛ 26412/10.12.2007 г., като се съобрази нищожността на клаузата на чл.3, ал.5 от него /допускаща едностранна промяна на договорената възнаградителна лихва/, както и липсата на основания за начисляване на наказателна лихва, поради неопределеност на размера на дължимата месечна вноска за главница и възнаградителна лихва /поради липсата на подписан между страните първоначален погасителен план/. Подписаният последващ погасителен план от 25.09.2013 г. /на л.52-59/ не може да санира този недостатък за изминалия период от 10.12.2007 г. до 25.09.2013 г. Той не може да санира този недостатък и за последващия период след 25.09.2013 г., тъй като размерите на задълженията по него – за размера на месечните вноски, както и включените в тях размери на възнаградителна лихва и части от главница, са определени въз основа на нищожните неравноправни клаузи в първоначалния договор, и съобразно нищожните 5 допълнителни споразумения към него.

При така приетото за установено от фактическа и правна страна, съдът намира, че не следва да взема предвид направените изчисления на крайния размер на задълженията на ответниците от назначените по делото съдебно-счетоводни експертизи – както на приетата от първостепенния съд ССЕ вх.№108516/02.09.2019 г., така и на възложената от въззивния съд ССЕ с вх.№6026/18.03.2022 г., макар съдът да приема същите за компетентно изготвени и математически точни, съобразно поставените задачи, и в съответствие с представените от банката и по делото писмени доказателства. Съдът кредитира посочените експертизи в частта им, в която се установяват действително начислените от банката размери на задълженията, прилагания от нея годишен лихвен процент на възнаградителната лихва, постъпилите погасителни плащания от кредитополучателите, и извършените от банката погашения

на начислените от нея задължения, извършените капитализации на лихви, и начислените върху капитализираната лихва възнаградителни и наказателни лихви. Това е така, тъй като задълженията на ответниците следва да бъдат изчислени при първоначалния договорен процент на възнаградителната лихва /5,65%/, при уговорения първоначален размер на дължимите банкови такси съгласно чл.4.2 от първоначалния договор – годишна такса за управление в размер на 0,3% годишно върху размера на непогасената главница към датата на начисляването, като главницата, върху която се начисляват посочените възнаградителни лихви и такси следва да бъде определена в лева – съобразно усвоения кредитен ресурс в размер на 85 100 лв. Необходимите изчисления са прости математически аритметични действия, за които не са необходими специални знания, тъй като не се изисква прилагане на специални формули, поради което за процесуална икономия съдът ги изчислява, както следва:

На 21.01.2008 г. е заплатена сумата от 493,17 лв. /съгласно отразеното в колона 13 и колона 16 на таблицата - Приложение №2 към първоначалната ССЕ на л.154/. Задължението за възнаградителна лихва се изчислява, като върху пълния усвоен размер на кредитния ресурс от 85 100 лв. се начислява договорената годишна възнаградителна лихва в размер на 5,65%, за период от 32 дни /от 21.12.2007 г. до 21.01.2008 г. включително/ - т.е. $85\,100 \text{ лв.} \times (5,65/100) \times (32/360) = 85\,100 \text{ лв.} \times 5,65 \times 32 / 36\,000 = 427,39 \text{ лв.}$ възнаградителна лихва, като с остатък от 65,78 лв. се погасява част от главницата, след което неплатения остатък от главницата остава в размер на 85 034,22 лв.

Посоченият метод на погасяване се прилага последователно към датата на всяко извършено плащане, посочена в колона 16 на Приложение №2 на л.154, с левовата равностойност на заплатената сума, съгласно отразеното в колона 13 на Приложение №2 към първоначалната ССЕ. Така се установява, че:

- С платените на 21.02.2008 г. 486,66 лв. е погасена възнаградителна лихва в размер на 413,72 лв. и главница в размер на 72,94 лв., като остатъкът от главницата след погасяването е 84961,27 лв.;
- С платените на 20.03.2008 г. 504,50 лв. е погасена възнаградителна лихва в размер на 373,36 лв. и главница в размер на 131,14 лв., като остатъкът от главницата след погасяването е 84830,13 лв.;
- С платените на 21.04.2008 г. 4,15 лв. е погасена само част от дължимата възнаградителна лихва /общо в размер на 426,04 лв./ като остава непогасен остатък от възнаградителната лихва в размер на 421,89 лв. Главницата остава в размер на 84830,13 лв.;
- С платените на 23.04.2008 г. 486,38 лв. е погасена възнаградителна лихва в размер на 448,52 лв. и главница в размер на 37,86 лв., като остатъкът от главницата след погасяването е 84 792,27 лв.;
- С платените на 20.05.2008 г. 484,00 лв. е погасена възнаградителна лихва в размер на 359,31 лв. и главница в размер на 124,69 лв., като остатъкът от главницата след погасяването е 84 667,58 лв.;
- С платените на 20.06.2008 г. 487,86 лв. е погасена възнаградителна лихва в размер на 411,93 лв. и главница в размер на 75,93 лв., като остатъкът от главницата след погасяването е 84 591,65 лв.;
- С платените на 21.07.2008 г. 486,21 лв. е погасена възнаградителна лихва в размер на 411,56 лв. и главница в размер на 74,65 лв., като остатъкът от главницата след погасяването е 84 517,00 лв.;

- С платените на 20.08.2008 г. 516,99 лв. е погасена възнаградителна лихва в размер на 397,93 лв. и главница в размер на 119,06 лв., като остатъкът от главницата след погасяването е 84 397,94 лв.;
- С платените на 23.09.2008 г. 525,14 лв. е погасена възнаградителна лихва в размер на 450,36 лв. и главница в размер на 74,78 лв., като остатъкът от главницата след погасяването е 84 323,16 лв.;
- С платените на 20.10.2008 г. 546,66 лв. е погасена възнаградителна лихва в размер на 357,32 лв. и главница в размер на 189,34 лв., като остатъкът от главницата след погасяването е 84 133,82 лв.;
- С платените на 21.11.2008 г. 5,55 лв. е погасена само част от дължимата възнаградителна лихва /общо в размер на 409,33 лв./, като остава неплатен остатък от възнаградителната лихва в размер на 403,78 лв. Главница не се погасява, и същата остава в размер на 84 133,82 лв.;
- С платените на 26.11.2008 г. 599,21 лв. е погасена възнаградителна лихва в размер на 469,82 лв. и главница в размер на 129,39 лв., като остатъкът от главницата след погасяването е 84 004,43 лв.;
- С платените на 22.12.2008 г. 608,23 лв. е погасена дължимата годишна такса за управление в размер на 0,3% върху остатъкът от главницата /в размер на 84004,43 лв./ - сумата от 252,01 лв., както и възнаградителна лихва в размер на 342,78 лв., и главница в размер на 13,44 лв., като остатъкът от главницата след погасяването е 83 990,99 лв.;
- С платените на 22.01.2009 г. 340,94 лв. е погасена част от дължимата възнаградителна лихва /в размер на 408,64 лв./ като остава неплатен остатък от възнаградителната лихва в размер на 67,70 лв. Главница не се погасява, и същата остава в размер на 83 990,99 лв.;
- С платените на 30.01.2009 г. 283,79 лв. е погасена възнаградителна лихва в размер на 173,16 лв. и главница в размер на 110,63 лв., като остатъкът от главницата след погасяването е 83 880,36 лв.;
- С платените на 23.02.2009 г. 626,96 лв. е погасена възнаградителна лихва в размер на 315,95 лв. и главница в размер на 311,01 лв., като остатъкът от главницата след погасяването е 83 569,35 лв.;
- С последващите плащания на 23.03.2009 г./6,83 лв./, на 15.04.2009 г. /168,38 лв./, на 24.04.2009 г. /129,51 лв./, на 11.05.2009 г. /259,79 лв./, на 12.05.2009 г. /128,77 лв./, на 20.05.2009 г. /283,60 лв./, на 26.05.2009 г. /129,15 лв./, и на 08.06.2009 г. /128,96 лв./, в общ размер на 1228,99 лв., се погасяват само частично дължимите възнаградителни лихви върху остатъкът от главницата от 83 569,35 лв. за периода, като след извършване на погашенията остава неплатен остатък от възнаградителната лихва в размер на 141,54 лв., без да се погасява част от главницата;
- С платените на 21.07.2009 г. 1371,04 лв. е погасена възнаградителна лихва в размер на 705,52 лв. и главница в размер на 665,52 лв., като остатъкът от главницата след погасяването е 82 903,83 лв.;
- С платените на 21.08.2009 г. 167,60 лв. е погасена част от дължимата възнаградителна лихва /общо в размер на 403,35 лв./, като остава неплатен остатък от възнаградителната лихва от 235,75 лв. Главница не се погасява, и същата остава в размер на 82 903,83 лв.;
- С платените на 25.09.2009 г. 462,92 лв. е погасена възнаградителна лихва в размер на 455,40 лв. и главница в размер на 7,52 лв., като остатъкът от главницата след погасяването е 82 896,31 лв.;

- С извършените последващи плащания в периода до последното постъпило плащане на 04.01.2013 г., поради недостатъчния размер на постъпилите суми да погасят в пълен размер дължимите възнаградителни лихви, се погасяват само част от дължимите възнаградителни лихви, както и начислените на 20.12.2009 г., 20.12.2010 г., 20.12.2011 г. и 20.12.2012 г. 4 броя годишни такси за управление на кредита в размер на по 0,3% от остатъкът от главницата в размер на 82 896,31 лв. – т.е. по 248,69 лв., като към 04.01.2013 г., след извършеното последно плащане в размер на 383,76 лв., остава непогасен остатък от начислени възнаградителни лихви в размер на 2 863,88 лв. и остатък от главницата в размер на 82 896,31 лв.

След датата 04.01.2013 г. се установява, че не са постъпвали плащания на задълженията по договора за кредит в продължение на 65 месеца до датата, на която кредиторът е упражнил правото си да обяви кредита за предсрочно изискуем – на 30.05.2018 г., с изпратената от него на всеки от двамата солидарни длъжници нотариална покана с рег.№1671 /до И. Х. Л., получена от нея на 10.07.2018 г. – на л.72/ и №1673 /до С. А. И., получена от него на 26.07.2018 г. - на л.73/. Към датата на изпращане на нотариалната покана е било налице начислено задължение за възнаградителна лихва за 1972 дни /за периода след 04.01.2013 г. до 30.05.2018 г./ в общ размер на 25 655,95 лв. /=82896,31 лв. x (1972/360) x 5,65%/, като заедно с непогасения остатък от начислената възнаградителна лихва в периода до 04.01.2013 г. в размер на 2863,88 лв., общият непогасен размер на възнаградителната лихва се изчислява в размер на 28 516,83 лв., и не са правени вноски за погасяване на главница, която е останала в размер на 82896,31 лв. Междувременно са настъпили падежите на още 5 бр. годишни такси за управление /на 20.12.2013 г., 20.12.2014 г., 20.12.2015 г., 20.12.2016 г. и на 20.12.2017 г./ в размери от по 0,3% върху остатъкът от главницата в размер на 82 896,31 лв. – т.е. по 248,69 лв. всяка от тях, или общо сумата от 1243,45 лв. Следователно, настъпило е предвиденото в чл.18, ал.2 от Договора условие, при което кредиторът има право да обяви кредита за предсрочно изискуем – неплащането на три последователни месечни погасителни вноски. С обявяването на кредита за предсрочно изискуем, целия неплатен остатък от главницата в размер на 82 896,31 лв. е станал изискуем.

Ищецът е предявил исковите си претенции в швейцарски франкове, но с първоинстанционния съдебен акт съдът е приел, че кредитният ресурс в действителност е предоставен и усвоен в лева, поради което и задължението за връщане е в български лева. В тази връзка съдът намира за основателни релевиранията от ответниците възражения с въззивната жалба за неравноправност на клаузите, които прехвърлят рискът от превалутирането на задълженията в швейцарски франкове изцяло върху потребителите – кредитополучатели, а именно – чл.6, ал.2, както и чл.22 от договора, в които се предвижда погасяването на кредита да се осъществява в швейцарски франкове, по курс „продава“ на Банката за швейцарския франк към лева/евро, като кредитополучателите са декларирали, че са съгласни да носят всички рискове, произтичащи от промяната на обявения от Банката курс „продава“ на швейцарския франк към български лева или евро. Това е така, тъй като разликите от превалутиране на задълженията на потребителя не са част от основния предмет на договора за кредит, и не представляват цена на финансова услуга (така т. 59 от решение по дело С-26/13 на СЕС). Тези разлики са печалба на Банката за сметка на Кредитополучателя, защото именно той я заплаща като част от служебно превалутираната анюитетна вноска. В резултат потребителят, без да е търговец, поема съществен валутен риск, като равновесието между правата и задълженията на

търговеца /Банката/ и потребителя /Кредитополучателя/ значително се нарушава във вреда на последния, което съгласно разпоредбата на чл. 143 ЗЗП обуславя неравноправност на клаузите от договора, които го позволяват. В този смисъл е постановената трайна практика на ВКС, инкорпорирана в решение № 98/17г. по т.д. № 535/2016г. на ВКС, ТК, II ТО, решение № 51/04.04.2016г. по т.д. № 504/2015г. на ВКС, ТК, II ТО, и решение № 77/22.04.2015г. по гр.д.№ 4452/2014г. на ВКС, ГК, III ГО, решение №136/20.01.2021 г. по т.д.№1467/2019 г. на ВКС – II търг. отд., постановени по сходни казуси. Посочените възражения са релевирани едва с въззивната жалба, но предвид служебното задължение на съда да следи за неравноправни клаузи на потребителските договори, съгласно чл.7, ал.3 от ГПК, за релевирането на такива възражения не е налице процесуална преклузия. С оглед нищожността на клаузите, предвиждащи прехвърлянето на рискът от превалутирането на задълженията изцяло върху потребителя, равностойността на задълженията на ответниците следва да бъде определена съобразно курс „купува“ за швейцарския франк към лева към датата на усвояване на кредита, посочен в двустранно подписаното между страните в деня на усвояването на кредитния ресурс Приложение №1 към Договора за банков кредит, а именно – 1,1542 лева за швейцарски франк. Съобразно така договорения между страните валутен курс, приложим за остойностяване на задълженията в лева на ответниците, възникнали по силата на посочения договор, следва да се приеме, че предявената от ищеца част от вземането за главница е до размера на 40 715,19 шв.фр. х 1,1542 - т.е. за **46 993,47 лева**, до който размер предявеният иск за главница се явява основателен. Съобразно посочения приложим за договора валутен курс, претенцията за банкови такси за периода от 21.12.2015 г. до 26.09.2018 г. се явява предявена до размера от 806,37 лв. За претендиращия период се установи по-горе, че ответниците дължат годишна банкова такса за управление в размер на 248,69 лв./годишно, на падеж 20. число на месец декември всяка година. В посочения период са падежирали вноските за годишни такси с падежи 20.12.2016 г. и 20.12.2017 г. – т.е. искът се явява основателен до размера от 497,38 лв., с равностойност във швейцарски франкове в размер на сумата от 430,93 /четиристотин и тридесет цяло и деветдесет и три стотни/ швейцарски франка. От приетата пред първостепенния съд ССЕ се установява /Таблица №6 към заключението/, че Банката е направила разноси за нотариални такси в размер на 980,05 лева за подновяване на ипотека, с която е обезпечен кредита, поради което тази претенция се явява основателна до този размер.

Предвид извода за наличие на вземания на ищеца за главница, произтичащи от Договор за кредит за покупка на недвижим имот HL 26412/10.12.2007 г., срещу солидарнозадължените ответници, следва да бъде разгледано и релевираното от ответниците възражение за погасяване на вземанията за главница, поради изтекла погасителна давност от автоматично настъпила предсрочната изискуемост на остатъкът от главницата на 10.03.2013 г., до датата на предявяването на иска на 27.09.2018 г. Съдът намира възражението за неоснователно, поради следните съображения:

Съобразно дадените разяснения с т.18 от ТР №4/2014 г. на ОСГТК на ВКС, предсрочната изискуемост на вземанията по договор за кредит не настъпва автоматично, а в резултат от упражняване на потестативното право на кредитора да обяви кредита за предсрочно изискуем, и достигането на неговото изявление до длъжника. В конкретния случай, по делото е установено, че кредиторът е упражнил потестативното си право да обяви кредита за предсрочно изискуем с изпратени до двамата длъжници на 30.05.2018 г. нотариални покани, получени от тях съответно на

10.07.2018 г. и на 26.07.2018 г. За задълженията по кредита, които са станали изискуеми на падеж, погасителната давност започва да тече от настъпването на техния падеж. В конкретния случай съдът прие по изложените вече мотиви, че поради липсата на двустранно разписан погасителен план към момента на сключване на първоначалния договор, месечните вноски по кредита не са определени по размер, както и не е определена частта от главницата, която се съдържа във всяка от месечните вноски. Ето защо следва да се приеме, че падежът на задължението за заплащане на главницата по договора настъпва едва с изтичането на крайния срок за изплащане на задълженията по договора /420 месеца след усвояването на кредитния ресурс/. Ето защо, изискуемостта на целия неплатен остатък от главницата по договора е настъпила едва с упражняването на потестативното право на кредитора да обяви кредита за предсрочно изискуем – т.е. с получаването на нотариалните покани от всеки от двамата солидарни длъжници. Следователно, до предявяването на иска на 27.09.2018 г. не е изтекъл 5-годишният срок по чл.110 от ЗЗД за погасяване по давност на вземанията за главница и за разноси за нотариални такси, както и 3-годишният срок по чл.111, б.„в“ от ЗЗД за погасяване на периодичните вземания за начислените годишни такси за управление за претендиращия период от 21.12.2015 г. до 26.09.2018 г.

Като е достигнал до различни изводи по първия иск, прилагайки за изчисляването на размера на задълженията на ответниците в лева валутен курс, различен от приложимия за договора между страните, първостепенният съд е постановил неправилно решение, което ще следва да се отмени в частта му, в която искът е уважен за размера над 46 993,47 лева, представляващ левовата равностойност на претендираните 40 715,19 шв.фр., до размера от 69 071,20 лв., в който предявеният иск е уважен. Решението следва да се отмени и в частта му, в която вторият предявен иск за осъждане на ответниците да заплатят банкови такси, дължими за периода от 21.12.2015 г. до 26.09.2018 г., е уважен за сумата над размера от 497,38 лв. до размера от 1201,14 лв. В частта му, в която е уважен искът за заплащане на разноси по договора за кредит, за заплатени от банката нотариални такси в размер на 980,05 лв., решението е правилно и законосъобразно, и следва да се потвърди.

При този изход от спора, ответниците следва да бъдат осъдени да заплатят на ищеца на осн. чл.78, ал.1 от ГПК 48 470,90 /48 780,39 части от направените от него разноси, претендирани със списъка по чл.80 от ГПК в размер на 6384,58 лв., или сумата от 6344,07 лв. С първоинстанционния съдебен акт съдът е присъдил на ищеца разноси по делото в размер на 6288,36 лв., като липсва въззивна жалба на ищеца, и искане от него по реда на чл.248 от ГПК, поради което решението в тази част не следва да се коригира.

За въззивното производство въззивниците не са претендирали разноси, поради което такива не следва да им се присъждат.

Така мотивиран, съдът

РЕШИ:

ОТМЕНЯ Решение №109 от 08.01.2020 г., постановено по гр.д.№12564 по описа за 2018 г. на Софийски градски съд, I ГО, 2-ри състав, В ЧАСТТА МУ, в която И. Х. Л. и С. А. И. са осъдени солидарно да заплатят на „Юробанк България“ АД, на основание чл.79, ал.1 от ЗЗД, във вр. чл.240, ал.1 от ЗЗД, сумата от 69 071,20 лева главница по договор за кредит от 10.12.2007 г., част от дължимата главница от 10.01.2013 г. до

25.09.2018 г., както и сумата от 1201,14 лева банкови такси по същия договор за кредит за периода от 21.12.2015 г. до 26.09.2018 г., ведно със законната лихва върху тези суми за периода от 27.09.2018 г. до окончателното плащане, И ВМЕСТО ТОВА, ПОСТАНОВЯВА:

ОСЪЖДА на основание чл.79, ал.1 от ЗЗД във вр. чл.240, ал.1 от ЗЗД, И. Х. Л., с ЕГН*****, с адрес: гр. ***, ж.к.****, бл. ***, вх. ***, ет. *, ап. *, и С. А. И., с ЕГН *****, с адрес: гр. ***, ж.к.****, бл. ***, вх. *, ет. *, ап. **, да заплатят солидарно на "Юробанк България"АД, с ЕИК 000694749, със седалище и адрес на управление: гр. София, район Витоша, ул. "Околовръстен път" №260, сумата от 40 715,19 швейцарски франка, с левова равностойност 46 993,47 лева по приложимия между страните курс „купува“ на швейцарския франк към лева 1,1542 лева за швейцарски франк, която сума представлява предявената част от дължимата главница по Договор за кредит за покупка на недвижим имот НЛ 26412/10.12.2007 г., за периода от 10.01.2013 г. до 25.09.2018 г., КАКТО И да заплатят солидарно на "Юробанк България"АД сумата от 430,93 /четиристотин и тридесет цяло и деветдесет и три стотни/ швейцарски франка, с левова равностойност от 497,38 лв. /четиристотин деветдесет и седем лева и тридесет и осем стотинки/, по приложимия между страните курс „купува“ на швейцарския франк към лева 1,1542 лева за швейцарски франк, която сума представлява банкови такси по същия договор за кредит, за периода от 21.12.2015 г. до 26.09.2018 г., ВЕДНО със законната лихва върху главницата от 40 715,19 швейцарски франка, и върху главницата от 430,93 швейцарски франка, за периода от 27.09.2018 г. до окончателното плащане.

ОТХВЪРЛЯ предявения от "Юробанк България"АД, против И. Х. Л. и С. А. И., иск с правно основание чл.79, ал.1 от ЗЗД във вр. чл.240, ал.1 от ЗЗД, солидарно да заплатят сумата над размера от 430,93 /четиристотин и тридесет цяло и деветдесет и три стотни/ швейцарски франка, до предявения размер от 698,64 швейцарски франка, която сума представлява начислени банкови такси по същия договор, за периода от 21.12.2015 г. до 25.09.2018 г.

ПОТВЪРЖДАВА Решение №109 от 08.01.2020 г., постановено по гр.д.№12564 по описа за 2018 г. на Софийски градски съд, I ГО, 2-ри състав, В ОСТАНАЛАТА МУ ОБЖАЛВАНА ЧАСТ.

Решението подлежи на касационно обжалване на основание чл.280, ал.3, т.1 от ГПК, в едномесечен срок от връчването му на страните, с касационна жалба пред Върховния касационен съд, при наличие на предпоставките на чл.280, ал.1 и ал.2 от ГПК.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____